

Το άρθρο 37 του Ελληνικού Συντάγματος.

Το ενυπάρχον στοιχείο δυισμού εν σχέσει με τον αναγκαίο όρο της βουλευτικής ιδιότητας για την ανάληψη του Πρωθυπουργικού Αξιώματος.

Ιωάννα Μαρινάκου, φοιτήτρια Νομικής Σχολής,
Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου

Η παρούσα εισήγηση άπτεται ενός κλασσικού ζητήματος συνταγματικού δικαίου, το οποίο απασχολεί ανά περιόδους, το νομικό αλλά και τον πολιτικό κόσμο. Κατά πόσο είναι δυνατό να υπάρξει μη κοινοβουλευτικός πρωθυπουργός κατά τον ισχύοντα Καταστατικού Χάρτη της χώρας. Για την πληρέστερη προσέγγιση του μελετώμενου αντικειμένου διατυπώνονται εν πρώτοις ορισμένες σκέψεις αναφορικά με την επιτρεπτή κατά το Σύνταγμα δυαρχία μεταξύ μη κοινοβουλευτικού αρχηγού κόμματος και κοινοβουλευτικού πρωθυπουργού. Αναδεικνύεται η προβληματική της ως άνω επιλογής τόσο από την άποψη των κοινοβουλευτικών συνεπειών κατά τον ΚτΒ, όσο και τα ερμηνευτικά όρια που διέπουν τον εν λόγω δυισμό με βάση το πνεύμα του άρθρου 37Σ καθώς και εκείνα που τίθενται από την ίδια την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας^[1] και τη δημοκρατική νομιμοποίηση ως ιδιαίτερη έκφραση της. Επιχειρείται η μεθοδολογική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 37Σ και μια πρώτη τοποθέτηση στο καίριο αυτό ερώτημα.

1. Η προβληματική του αναφυόμενου δυισμού και τα όρια του.

Η ανάγνωση των διατάξεων του άρθρου 37Σ αναδεικνύει μία εξόχως σημαντική διαπίστωση. Το ισχύον Σύνταγμα αποδέχεται την δυαρχία μεταξύ του Αρχηγού Κόμματος μη ανήκοντος στο σώμα των Βουλευτών και του Κοινοβουλευτικού Πρωθυπουργού.

Ευλόγως, αποδέχεται και την ιδιότυπη δυαρχία που ενδεχομένως μπορεί να δημιουργηθεί στο εσωτερικό ενός κόμματος σε επίπεδο του Αρχηγού κόμματος και του Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή/και Αρχηγού Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

Αυτή ακριβώς η αποδοχή του δυισμού εκ μέρους του Θεμελιώδους νόμου αποτελεί την κρίσιμη καμπή για την ανάπτυξη της άποψης ότι μη εκλεγείς βουλευτής, αρχηγός κόμματος, θα μπορούσε να λάβει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, συνεπώς και διερευνητική εντολή που είναι το ελάχιστον.^[2]

Ενώ περαιτέρω, θα μπορούσε να υποστηριχθεί η άποψη πως από τη διατύπωση του άρθρου 37 παρ.4 εδ.β'Σ ότι ο Συνταγματικός νομοθέτης δεν ανέχεται απλώς τον εν λόγω δυισμό αλλά κατουσίαν αδιαφορεί για την ύπαρξη του ή μη υπό την έννοια του ότι ο τρόπος που εκλέγεται ο Αρχηγός του κόμματος είναι εσωτερικό θέμα των κομμάτων και όχι του Συντάγματος.

«ο Συνταγματικός νομοθέτης δεν ανέχεται απλώς τον εν λόγω δυισμό αλλά κατουσίαν αδιαφορεί για την ύπαρξη του»

^[1] βλ. άρθρο 1παρ.2Σ και άρθρο 52Σ.

^[2] Την άποψη υποστηρίζει ο Λεωνίδας Κύρκος: «Όπως επίσης υπάρχει και το πρόβλημα, αν θα μπορούσε να ανατεθεί η εντολή του σχηματισμού Κυβερνήσεως σε Αρχηγό κόμματος που δεν είναι Βουλευτής. Ένα τέτοιο κενό μπορεί να συμβεί και σε κόμματα που έχουν μια ιδιαιτερότητα. Είναι τα αριστερά Κόμματα, όπου ο αρχηγός του ίσως να μην είναι και μέλος του Κοινοβουλίου. Ή μπορεί να προκύψει όχι μόνο για

αριστερά Κόμματα, αλλά και για άλλους σχηματισμούς. Κατά τη γνώμη μας, θα μπορούσε η εντολή να δίνεται και στον αρχηγό του Κόμματος και στην περίπτωση που αυτός έχει όλη την εμπιστοσύνη του Κόμματος, αλλά δεν είναι εκλεγμένος Βουλευτής», Πρακτικά Βουλής, ΣΤ' Αναθεωρητική, Δ' Περίοδος (Προεδρευομένης Δημοκρατίας), Σύνοδος Α', Συνεδρίαση ΟΒ' της 27^{ης} Ιανουαρίου 1986, σελ. 3527.

Ελληνικό Συνταγματικό Δίκαιο

Στη διάταξη όμως του άρθρου 29 παρ.1Σ ορίζεται ότι «..η οργάνωση και η δράση των πολιτικών κομμάτων οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος». Μέσα από το πνεύμα και τη διατύπωση αυτή συνάγεται πως ο Συνταγματικός Νομοθέτης αφήνει μεν στο πολιτικό κόμμα μία οργανωτική αυτονομία αξιώνοντας όμως από αυτό να έχει μια τέτοια δομή που να είναι κατάλληλη για την εξυπηρέτηση της ελεύθερης λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος.^[3] Εναρμονισμένης βεβαίως της τελευταίας, κατά τον τρόπο αυτό, με τις εν γένει οργανωτικές προβλέψεις του Συντάγματος όπου η Πολιτεία δρα και λειτουργεί, αλλά και με τους κανόνες της κοινής λογικής. Επομένως, η αντίληψη περί αδιαφορίας του Συνταγματικού Νομοθέτη αναφορικά με την εσωτερική οργάνωση ενός πολιτικού κόμματος και κατεπέκταση του ιδιόμορφου δυϊσμού που πιθανόν να ενσαρκώνει το τελευταίο στο εσωτερικό του, κατά την άποψη μας δεν μπορεί να υποστηριχθεί.

Ένας τέτοιος δυισμός επί του πρακτέου, κάθε άλλο παρά λειτουργικός είναι, δυσχεραίνοντας το έργο του πολιτικού κόμματος ως εκφραστή μερίδας της λαϊκής πολιτικής θέλησης. Τούτέστιν, πρόκειται για μια ιδιομορφία που το Σύνταγμα καταδήλως απλώς ανέχεται εντός αυστηρών ορίων, ως *ultima ratio*. Οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία περί της δυνατότητας, μέσω αυτής της συνταγματικά ανεκτής δυαρχίας, εντολής σχηματισμού κυβέρνησης ή διερευνητικής εντολής σε αρχηγό Κόμματος στον οποίο εκλείπει η ιδιότητα μέλους του Κοινοβουλίου ξεπερνά τα θετειμένα συνταγματικά όρια ελλοχεύοντας τον κίνδυνο μιας ανάστροφης αντίληψης περί του ορθού τρόπου πραγμάτωσης της λαϊκής κυριαρχίας, ως θεσμού, εκ του πολιτικού κόμματος.

«στον ΚτΒ δεν αναφέρεται ο τρόπος επίλυσης της περιπτώσεως όπου ο Αρχηγός ενός κόμματος δεν ανήκει στο σώμα των βουλευτών»

Ο εντολοδόχος εν δυνάμει Πρωθυπουργός ως επικεφαλής της πολιτικής διεύθυνσης της χώρας^[4], οφείλει και πρέπει να διαθέτει λαϊκή νομιμοποίηση ώστε να εξυπηρετείται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και η κοινοβουλευτική διαδικασία και ιδίως ο κοινοβουλευτικός έλεγχος.^[5] Η παραβίαση της ως άνω προσέγγισης αντιβαίνει όχι μόνο στο πνεύμα του άρθρου 37Σ αλλά και στη *ratio constitutionis* του Θεμελιώδους Νόμου.^[6]

2. Αρχηγός πολιτικού κόμματος^[7] και βουλευτική ιδιότητα υπο το πρίσμα του Κανονισμού της Βουλής.

Το άρθρο 16 παρ.2 του ΚτΒ διακηρύσσει ρητά ότι «Ο Αρχηγός του Κόμματος θεωρείται και Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής ομάδας, αν είναι βουλευτής.» Η διάταξη εισάγει κατ'αρχήν ένα τεκμήριο υπέρ του αρχηγού κόμματος για την ανάληψη της Προεδρίας της Κοινοβουλευτικής ομάδας. Αναγκαίος όρος η ύπαρξη της βουλευτικής ιδιότητας στο πρόσωπο του προέδρου. Παράλληλως όμως ενυπάρχει ένα δικαιικό ρυθμιστικό κενό καθώς στον ΚτΒ δεν αναφέρεται ο τρόπος επίλυσης της περιπτώσεως όπου ο Αρχηγός ενός κόμματος δεν ανήκει στο σώμα των βουλευτών.

Το αξίωμα του προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας είναι μείζονος σημασίας, όχι μόνο από πλευράς εύρυθμης λειτουργίας ενός κόμματος εντός του Κοινοβουλίου, αλλά διδαι στον φέροντα του αξιώματος ένα ιδιαίτερο βάρος εν σχέσει με τα υπόλοιπα μέλη της ΚΟ. Διότι πρωτίστως εκείνος έχει επιφορτιστεί με την προάσπιση του Κοινοβουλευτικού θεσμού και την προαγωγή, στο μέτρο που του αναλογεί πάντοτε, του ουσιαστικού και ηθικοδικαιικού ρόλου της νομοθετικής λειτουργίας.

^[3] βλ. Δ. Τσάτσος, *Εσωκομματική Δημοκρατία*, Οι περιπέτειες της σε ένα περιβάλλον ιδιωτικοποιημένης πολιτικής, Αθήνα 2008, σελ.112. Άποψη που διατυπώνεται από τον ίδιο.

^[4] βλ. Α. Μανιτάκη, *Συνταγματική οργάνωση του κράτους, με στοιχεία Πολιτειολογίας*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2009, σελ. 198-199 για τον ορισμό (*indivizibilno politiko*) «..Η τελευταία συνίσταται στη διαμόρφωση της γενικής πολιτικής της χώρας και αναλύεται στον καθορισμό των γενικών στόχων ή πολιτικών που πρόκειται να ακολουθηθούν και στην προετοιμασία και επιλογή των νομοθετικών και διοικητικών μέσων, με βάση τα οποία θα πραγματοποιηθούν οι πολιτικές.»

^[5] Γ. Γεραπετρίτης, Φ. Σπυρόπουλος, *Μόνο βουλευτής μπορεί να λάβει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης κατά το Σύνταγμα*, εφημ. Καθημερινή, 10/15.

^[6] Κ. Μανριά, *Συνταγματικό Δίκαιο*, 5^η Έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2014, σελ. 530.

^[7] βλ. Γ. Παπαδημητρίου, *Το δίκαιο των πολιτικών κομμάτων*, Αθήνα 1984, σελ. 29 κ.ε. για τον ορισμό του πολιτικού κόμματος ως «Ένα σωματειακά οργανωμένο συλλογικό υποκείμενο, που συγκροτείται και δρα σε πάγια και διαρκή βάση με σκοπό τη συμμετοχή στη διαμόρφωση της λαϊκής πολιτικής βούλησης και, συνακόλουθα της συγκεκριμένης εκφοράς του λόγου της λαϊκής κυριαρχίας, τόσο μέσα από τη συμμετοχή στα αντιπροσωπευτικά σώματα όσο και με άμεσες διεργασίες στη βάση του εκλογικού σώματος.

Το άρθρο 37 του Ελληνικού Συντάγματος

Η θεώρηση αυτή καταδεικνύεται από μια σειρά άρθρων του ΚτΒ, ιδιαίτερα: άρθρο 29 παρ.5 εδ.α «Πριν από τη συγκρότηση του τμήματος, ο Πρόεδρος της Βουλής ζητεί από τους Προέδρους των κοινοβουλευτικών ομάδων να δηλώσουν μέσα σε (3) μέρες σε ποια σύνθεση του Τμήματος επιθυμούν να μετέχουν οι Βουλευτές που ανήκουν στη δύναμη της Κοινοβουλευτικής τους Ομάδας», άρθρο 64 παρ.1 «Ο λόγος δίνεται....και εκτός σειράς στους διατελέσαντες Προέδρους Κοινοβουλευτικών Ομάδων....», άρθρο 68 παρ.11 «Η συζήτηση της αίτησης.... Σ'αυτήν μετέχουν εκείνος που ζητεί τη σύσταση της επιτροπής, τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων», άρθρο 89 παρ.5 «Ο Πρόεδρος της αρμόδιας επιτροπής, αφού προηγουμένως συμβουλευτεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων....», ζητήματα αντισυνταγματικότητας άρθρο 100 παρ.2 «Στη συζήτηση της πρότασης....μετέχουν...οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων....», άρθρο 106 παρ.2 «Η πρόταση για το κλείσιμο της καταρχήν συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου....στον αριθμό αυτόν συνυπολογίζονται...οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, αν έλαβαν το λόγο.», άρθρο 109 παρ.7, κατεπείγοντα νομοσχέδια και προτάσεις νόμων, «Στην καταρχήν και στην κατ'άρθρο συζήτηση μετέχουν, εκτός από.... οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και ένας εκπρόσωπος τους.», άρθρο 121 παρ.3 και 5 «Μετά την παραπομπή του προσχεδίου του προϋπολογισμού στη διαρκή επιτροπή, ο Πρόεδρος της επιτροπής, αφού προηγουμένως συμβουλευτεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων....», άρθρο 130 παρ.3 «Ο Πρόεδρος κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας με έγγραφη δήλωση που κατατίθεται στον Πρόεδρο της Βουλής επιλέγει για συζήτηση δύο το πολύ επίκαιρες ερωτήσεις....», άρθρο 142^A παρ.4 «Οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομά-

δων της Αντιπολίτευσης μπορούν να αναπτύξουν αυτοπροσώπως τις απόψεις τους....» καθώς επίσης και η θεσμοθετημένη συμμετοχή του προέδρου της Κ.Ο.^[8] στη συζήτηση που αφορά πρόταση μομφής κατά του Προέδρου της Βουλής ή μέλους του Προεδρείου κατά το 150 παρ.3, συμμετοχή στη συζήτηση πρότασης διαπίστωσης αδυναμίας του ΠτΔ σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του σύμφωνα με το 151 παρ.4 αλλά και στην αντίστοιχη συζήτηση περί αδυναμίας εκ μέρους του Πρωθυπουργού όπως θεμελιώνεται στο άρθρο 151^A παρ.3 εδ.β'.

Από τη γραμματική^[9] αλλά και συστηματική^[10] ερμηνεία των ως άνω διατάξεων αναπόφευκτα προκύπτει, πέραν της υποχρέωσης ύπαρξης Προέδρου στην εκάστοτε Κ.Ο., η σημαντικότητα του αξιώματος, το ποιοτικό βάρος αυτού, αλλά και η ύπαρξη της βουλευτικής ιδιότητας στο πρόσωπο του Προέδρου της Κ.Ο. ως απαρέγκλιτη επιταγή του ΚτΒ.

3. Μια προσπάθεια ερμηνευτικής προσέγγισης του άρθρου 37Σ.

Στις διατάξεις του ορίζονται τα εξής:

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει τον Πρωθυπουργό και, με πρόταση του, διορίζει και παύει τα λοιπά μέλη της Κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς.
2. Πρωθυπουργός διορίζεται ο αρχηγός κόμματος το οποίο διαθέτει στη Βουλή την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών. Αν κανένα κόμμα δεν διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέχει στον αρχηγό του κόμματος που διαθέτει τη σχετική πλειοψηφία διερευνητική εντολή για να διακριθωθεί η δυνατότητα σχηματισμού Κυβέρνησης που να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη της Βουλής.
3. Αν δεν διαπιστωθεί αυτή η δυνατότητα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέχει διερευνητική εντολή στον αρχηγό του δεύτερου σε κοινοβουλευτική δύναμη κόμματος, και αν δεν τελεσφορήσει και αυτή, ο Πρόεδρος της

«Η θεώρηση αυτή καταδεικνύεται από μια σειρά άρθρων του ΚτΒ»

^[8] ο.π. Κοινοβουλευτική Ομάδα.

^[9] Βλ. Π. Κ. Σούρλας, *Justie at que injusti scientia*, Αθήνα-Κομοτηνή 1995, σελ.167-168 για την τριπλή λειτουργία της γραμματικής ερμηνείας «Πρώτον συμβάλλει στη διαπίστωση ότι το κείμενο του νόμου περιέχει κάποια ασάφεια (πολυσημία ή αοριστία) Δεύτερον.. μαζί με την εντόπιση της.. βοηθάει και στην αντιμετώπιση της, με το να μας παρέχει τα δυνατά νοήματα του νόμου, δηλαδή τις εναλλακτικές ερμηνευτικές εκδοχές.. από τις οποίες στη συνέχεια θα πρέπει να επιλεγεί η μία

και ορθή. Τρίτον... χαράζει τα απώτατα όρια, πέρα από τα οποία δεν μπορεί να επεκταθεί η ερμηνεία του νόμου.»

^[10] βλ. Κ. Μ. Σταμάτης, *Η θεμελίωση των νομικών κρίσεων*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009, σελ.388 για το σκοπό της συστηματικής ερμηνείας «..Επιδιώκει τη συσχέτιση των επιμέρους διατάξεων μεταξύ τους, εφόσον αυτές συνεκφέρονται ως μέρη μιας ενωτότερης ενότητας διατάξεων, στο εσωτερικό της έννομης τάξης.... Η αξία της διατήρησης της ενότητας του δικαίου, δια μέσου της ερμηνείας και της εφαρμογής του..»

Ελληνικό Συνταγματικό Δίκαιο

Δημοκρατίας δίνει διερευνητική εντολή στον αρχηγό του τρίτου σε κοινοβουλευτική δύναμη κόμματος. Κάθε διερευνητική εντολή ισχύει για τρεις ημέρες. Αν οι διερευνητικές εντολές δεν τελεσφορήσουν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καλεί τους αρχηγούς των κομμάτων και, αν επιβεβαιωθεί η αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης, που να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής, επιδιώκει το σχηματισμό Κυβέρνησης από όλα τα κόμματα της Βουλής για τη διενέργεια εκλογών και σε περίπτωση αποτυχίας αναθέτει στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρχείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου το σχηματισμό Κυβέρνησης, όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής, για να διενεργήσει εκλογές, και διαλύει τη Βουλή.

4. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ανατίθεται, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, εντολή σχηματισμού Κυβέρνησης ή διερευνητική εντολή σε αρχηγό κόμματος, αν το κόμμα δεν έχει αρχηγό ή εκπρόσωπο, ή αν ο αρχηγός ή ο εκπρόσωπος του δεν έχει εκλεγεί βουλευτής, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δίνει την εντολή σ'αυτόν που προτείνει η κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος. Η πρόταση για την ανάθεση της εντολής γίνεται μέσα σε τρεις μέρες από την ημέρα που ο Πρόεδρος της Βουλής ή ο αναπληρωτής του ανακοινώνει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τη δύναμη των κομμάτων στη Βουλή, η ανακοίνωση αυτή γίνεται πριν από κάθε ανάθεση εντολής.

Σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ.2 εδ.α Σ απαιτείται αρχικώς, ο υπό διορισμό Πρωθυπουργός να είναι ο Αρχηγός του απολύτως πλειοψηφούντος κόμματος στη Βουλή. Με τη διάταξη αυτή, τυποποιείται αυστηρά, η αρχή της δηλωθησομένης εμπιστοσύνης της Βουλής^[11], ως ειδικότερη έκφραση της κοινοβουλευτικής αρχής^[12]. Ήτοι, επιτάσσει ο υπό διορισμό

Πρωθυπουργός ή ο αποδέκτης της διερευνητικής εντολής κατά το εδ.β' της ίδιας διάταξης να προέρχεται από τις τάξεις των βουλευτών.^[13]

Με την παρ.4 του άρθρου 37Σ εισάγεται εξαίρεση όταν ο Αρχηγός του κόμματος δεν έχει τη βουλευτική ιδιότητα. Τότε η Κ.Ο. δρα ως οιοδήποτε συνταγματικό όργανο, συντασσόμενο ad hoc, προκειμένου να υποδείξει στον ΠτΔ το πρόσωπο το οποίο προτείνει για την ανάληψη της εντολής σχηματισμού κυβέρνησης. Τηρουμένων των αναλογιών, ισχύει και στις περιπτώσεις των διερευνητικών εντολών προς τον αρχηγό του σχετικώς πλειοψηφούντος κόμματος ή και του δεύτερου ή τρίτου από άποψη δυναμικής εδρών κόμματος, σύμφωνα με το 37παρ.2 εδ. β' και παρ.3 εδ. α' & β' σε συνδυασμό με την παρ.4 εδ. α' & β' του άρθρου.^[14]

Η παράθεση του ιστορικού παραδείγματος των εξωκοινοβουλευτικών Πρωθυπουργών Ζολότα και Παπαδήμου αξίζει να τονιστεί εδώ πως δεν μπορεί να βρει έδαφος ως αντεπιχείρημα της παραπάνω όψης ή ακόμη και να δημιουργήσει την όποια ερμηνευτική σύγχυση καθώς οι τελευταίοι διορίστηκαν κατά το στάδιο που έπεται των διερευνητικών εντολών κατά το 37παρ.3εδ.γ'Σ ως έσχατη λύση προς αποφυγή της κοινοβουλευτικής κρίσεως. Μέσα από τις παραπάνω διατάξεις του άρθρου προκύπτει και τελεολογικά ότι, το Σύστημα δεν ανέχεται τον διορισμό Πρωθυπουργού ή την ανάθεση διερευνητικής εντολής σε οποιοδήποτε εξωκοινοβουλευτικό πρόσωπο, έστω και αν είναι αρχηγός κόμματος που, για οποιοδήποτε λόγο ή κώλυμα στο πρόσωπο αυτού, δεν έχει εκλεγεί Βουλευτής.^[15]

Πολύ εύστοχα ο αείμνηστος καθηγητής Δ. Τσάτσος αναφέρει «εφόσον το κόμμα διαθέτει αρχηγό που δεν είναι βουλευτής, τότε το

«το Σύνταγμα δεν ανέχεται τον διορισμό Πρωθυπουργού ή την ανάθεση διερευνητικής εντολής σε οποιοδήποτε εξωκοινοβουλευτικό πρόσωπο, έστω και αν είναι αρχηγός κόμματος»

^[11] Η αρχή της «δηλωμένης» παρέχεται κατά το άρθρο 84παρ.1Σ,

^[12] βλ. άρθρο 1 παρ.1Σ.

^[13] Την άποψη αυτή υποστηρίζει και ο Ευ.Βενιζέλος, Το κοινοβουλευτικό πολιτεύμα, σελ.88, όπως και στο δημοσίευμα του Η επόμενη μέρα, εφημ. Τα Νέα, 12/6/1989, όπου επισημαίνει ότι «σκοπός του άρθρου 37παρ.4 που αναθέτει στην κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος (ή του συνασπισμού) να αναδείξει τον αρχηγό ή τον εκπρόσωπο του κόμματος όταν τέτοιος δεν υπάρχει ή δεν έχει εκλεγεί βουλευτής, δεν είναι να θέσει υπό τη δοκιμασία της κοινοβουλευτικής ομάδας τον

αρχηγό ή τον εκπρόσωπο του κόμματος που δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να εκλεγεί Βουλευτής. Σκοπός της διάταξης είναι να αναδειχθεί αρχηγός ή εκπρόσωπος που να έχει τη βουλευτική ιδιότητα για να καταστεί φορέας της εντολής σχηματισμού κυβέρνησης ή της διερευνητικής εντολής».

^[14] Χ.Τσιλιώτη, Συνταγματικοί προβληματισμοί γύρω από τις συνέπειες της εκλογής Περιφερειάρχη στην ηγεσία του κόμματος της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης, Εφημ. Δ.Δ. 4/2015, σελ.443.

^[15] Κ.Μαυριά, Ζητήματα λειτουργίας του Πολιτεύματος, Αθήνα-Κομοτηνή 1993, σελ.78.

Το άρθρο 37 του Ελληνικού Συντάγματος

Σύνταγμα δεν τεκμαίρει πλέον τη βούληση της κοινοβουλευτικής ομάδας υπέρ της πρωθυπουργοποίησης του αρχηγού της...Κι αυτό είναι εύλογο, διότι εάν μεν είναι υποψήφιος και δεν εξελέγη, έχει αποδοκιμασθεί από το εκλόγικό σώμα, ενώ εάν δεν ήταν καν υποψήφιος δεν έχει υπέρ του το τεκμήριο της λαϊκής νομιμοποίησης.»^[16]

διερευνητικών εντολών να διαθέτει τη βουλευτική ιδιότητα. Ο δυισμός του άρθρου 37Σ εδράζεται σε μια αυστηρή ανοχή από το Σύνταγμα η οποία δεν είναι δεκτική μιας δημιουργικής ή και ενδεχομένως πολιτικής ερμηνείας περί του αντιθέτου της ως άνω συνταγματικής επιβολής, συναγόμενου του απαράδεκτου μιας τέτοιας όψης. Το Σύνταγμα είναι και οφείλει να παραμείνει αλώβητο, υπέρ των τέτοιων πρακτικών.

.....

Αντί Επιλόγου.

Η υφιστάμενη αρχιτεκτονική του Θεμελιώδους Νόμου επιτάσσει στο πρόσωπο του δέκτη εντολής σχηματισμού κυβέρνησης ή/και

«Ο δυισμός του άρθρου 37Σ εδράζεται σε μια αυστηρή ανοχή από το Σύνταγμα η οποία δεν είναι δεκτική μιας δημιουργικής ή και ενδεχομένως πολιτικής ερμηνείας περί του αντιθέτου»

^[16] του ιδίου, Η ανάδειξη του Πρωθυπουργού, Αθήνα-Κομοτηνή, 1989, σελ.21.